

Tartlaste hinnang oma toidutarbimisele ja säästlikkusele

2023. aasta detsembris viisid Tartu linnavalitsus ja e-Riigi Akadeemia projekti *Horizon 2020* "PHOENIX: Kodanike hääl rohelise Euroopa eest" raames läbi toidu raiskamist ja säästmise motiveerimist uuriva veebiküsitluse.

Küsitluse tulemused on aluseks sama projekti raames 23. märtsil 2024 toimuvale Tartu Toidukogule, säästlikuma toidukasutuse mini-rahvakogule.

Küsimustikule vastamine oli anonüümne ja andmeid kasutatakse ainult ekspertidele taustinfoks Toidukogu aruteluteemade-ettepanekute sõnastamisel ja linnale edasise kommunikatsiooni ning tegevuste planeerimisel.

Küsitlus koosnes 14 küsimusest ning nendele vastas kokku 339 inimest. Vastanutest 87% (294) olid naised, 11% (37) mehed, kaheksa inimest oli jätnud soo märkimata või ei soovinud seda teha.

Vastanutest hindas isiklikku teadlikkust säästlikust toidukasutusest väga heaks 167 inimest ehk ligi pooled. Kui siia lisada veel need vastajad, kes hindasid teadmisi rahuldavaks, siis moodustavad nad kokku enam kui 4/5 ehk 83%. Teadlikkust hindas madalaks vaid 14 inimest.

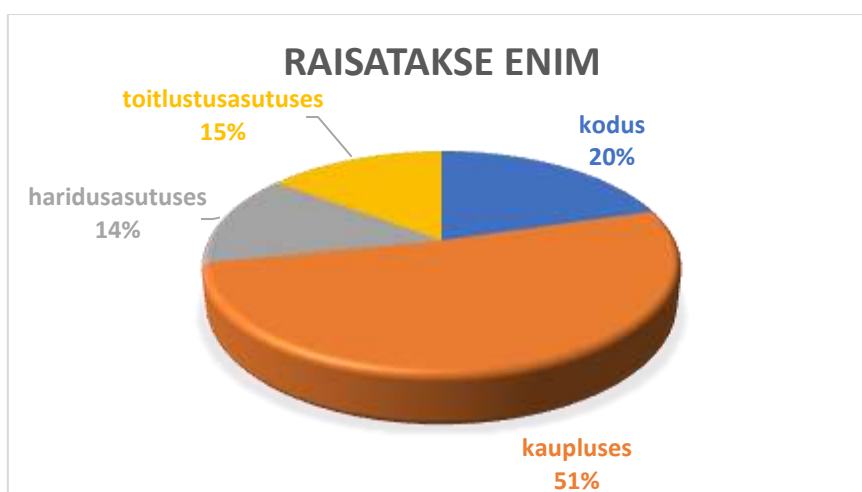
Joonis 1: Anna palun hinnang oma teadlikkusele säästlikust toidukasutusest

Raisku mineva toiduliigina (Joonis 2) nimetati pea võrdselt piimatooteid (19%), valmistoit (15%), teraviljatooteid (15%) ning puuvilju (15%).

Joonis 2: Mis liiki toitu Sul enim raisku läheb?

Kuigi uuringu näitavad, et kõige enam läheb toitu raisku kodumajapidamises, siis sarnaselt leidis vaid 20% vastanutest. Üle poole vastanute hinnangul toimub suurim raiskamine aga hoopis kauplustes, nii vastas 51% (Joonis 3).

Joonis 3: Kus raisatakse Sinu arvates toitu kõige rohkem?

Suurimaks takistuseks peetakse eelistust tarbida võimalikult värsket toitu. Rohkem oodatakse nügimist kauplustelt.

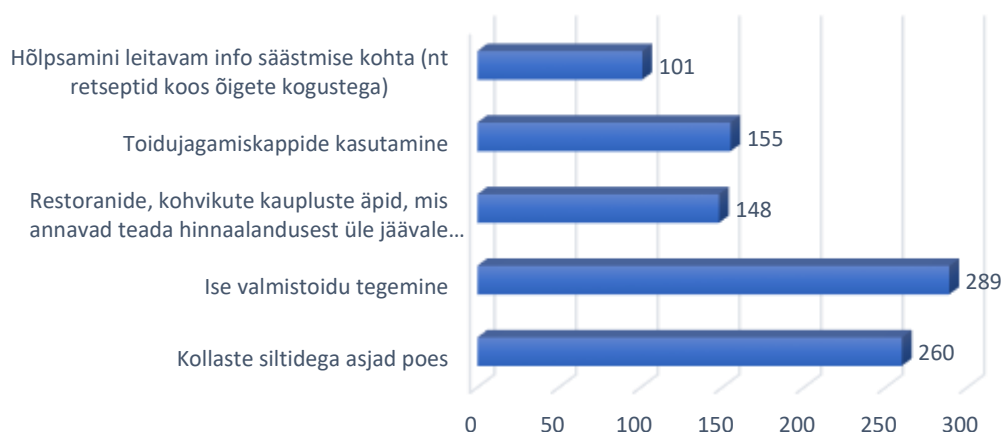
Isiklikest nippidest, mida rakendatakse toidu säästlikumaks kasutamiseks (Joonis 4), oli populaarseim jääkide kasutamine, mida märgiti 244 korral. Pea sama palju – 236 korral – toodi välja külmiku sisu kontrollimist enne ostlemist ning „parim enne“ või „kehtiv kuni“ märgistuse vaatamist märgiti 224 korral.

Joonis 4: Mida teed Sina, et toitu vähem (või üldse mitte) raisata?

Peamiseks täiendavaks võimaluseks veelgi säästvamalt toiduga ümber käia peeti ise toidu valmistamist ning kollaste siltidega toiduainete ostmist kauplustes, mida märgiti vastavalt 289 ja 260 korral (Joonis 5).

Võimalused toiduraiskamise vähendamiseks

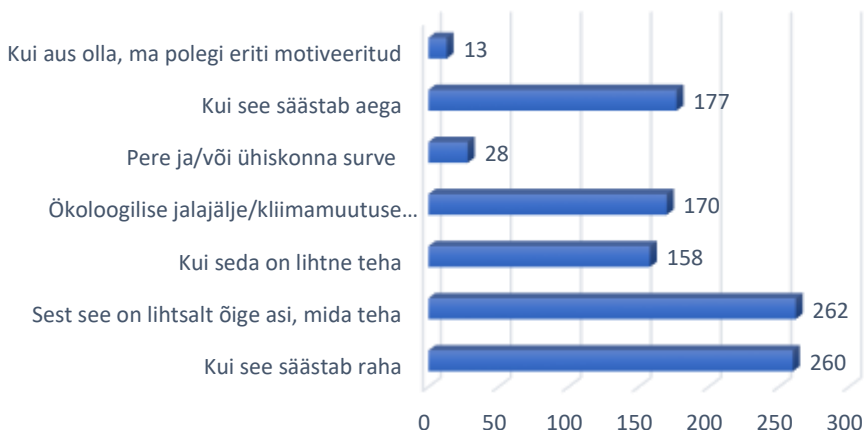
Joonis 5: Millised on olemasolevad võimalused Sinu toiduraiskamise vähendamiseks?

Toiduraiskamise peamiseks motivaatoriks oli veendumus, et tegu on „õige asjaga, mida teha“, mida märgiti 266 korral. Pea samaväärselt peeti oluliseks rahalist säästu, kokku 260 märkimist (Joonis 6).

Mõned vastused:

- Nõus vähemate alternatiividega poes (20+ natuke erinevat toodet ühes poes saadaval tekitavad ka palju raisatud toitu)
- Oleks valmis oma aia snäkke toorsnäkiks tegema
- Olen valmis ostma rohkem viimase hetke tooteid, selleks käima tihemini poes
- Ma arvan, et ma peaks kõike, mida ma juba teen, teise energiaga tegema, et teisi paremini kaasa haarata!

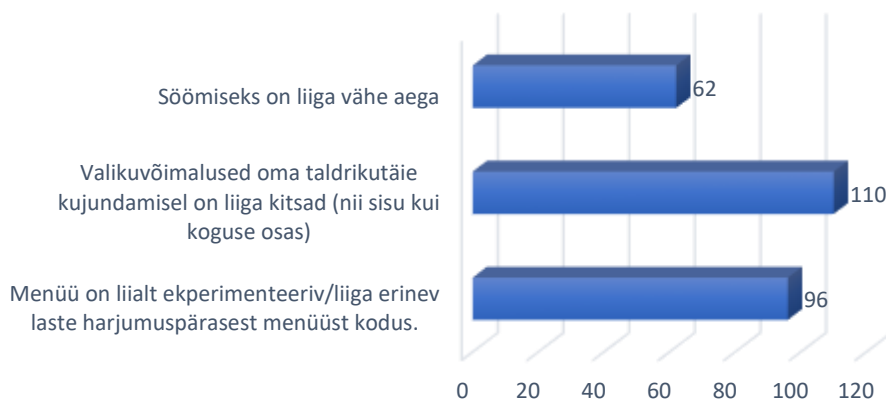
Motiveeritus toiduraiskamist vähendama

Joonis 6: Mis motiveerib Sind toiduraiskamist vähendama?

220 vastanutest on kokkupuude lasteaia- või koolitoiduga, neist 165 inimest leidis, et haridusasutustes leiab aset palju raiskamist (Joonis 7). Peamiste põhjustena mainiti piiratud võimalust taldrikutäie kujundamisel, seda nii toiduvaliku kui koguse osas. Lisaks toodi välja pakutava toidu liigset erinevust kodus tarbitava toiduga ning liiga lühikest aega söömiseks.

Toidusraiskamine haridusasutustes (jah 165, ei 55)

Joonis 7: Kui vastasid eelmisele küsimusele jah, siis mis Sa arvad, miks esineb koolis-lasteaias palju raiskamist

Lisainfo:

PHOENIX projekt keskendub keskkonna- ja sotsiaalse juhtimise innovatsioonile, tugevdades demokraatia rolli oluliste muutuste, nagu Euroopa Rohelise Leppe elluviimisel, juhtimises. Projekt toob esile uudsed meetodid, millega kodanikud saavad aktiivselt osaleda poliitilise otsustusprotsessi kõikides etappides. See võimaldab kujundada kaasavaid strateegiaid, mis peegeldavad kogukonna mitmekesisust ja vajadusi, tagades samas tulemuslikud ja jätkusuutlikud lahendused.

<https://phoenix-horizon.eu/>

Sotsiaalmeedia

#PhoenixEUproject

E-riigi Akadeemia (eGA) on sõltumatu missioonipõhine oivakeskus, mille kutsusid 2002. aastal ellu ÜRO arenguprogramm, Avatud Ühiskonna Instituut ning Eesti Vabariigi Valitsus. eGA aitab avaliku sektori organisatsioonidel ja vabaühendustel luua ja arendada jätkusuutlikku ja tõhusat e-riiki ning parendada demokraatlikke protsesse.